ПАМ'ЯТАЙМО МИНУЛЕ - 200-річчя НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА 100-річчя АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ —БУДУЙМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXIII. Ч. 162. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 2-го ВЕРЕСНЯ 1976 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. THURSDAY, SEPTEMBER 2, 1976 No. 162. VOL. LXXXIII

Державна телевізія Канади передаватиме українську програму з Давфину

Вінніпеґ (КУК). — В понеділок, 20-го вересня 1976 р., година 7:30 вечером, на державній телевізії СіВіСі з Вінніпеґу буде передаватись півгодинна програма української музики й танку, яку зфільмовано минулого року під час Всеканадського Українського Фестивалю в Давфині.

Ірина Вельгаш, стипендистка Шевченківської Фундації, буде солісткою і заповідачем цієї української програми під назвою „Ірка", яка рівночасно включатиме виступи ансамблів „Давфинських козаків" і „Зірка" та хору Давфинського Фестивалю. Програму можна буде оглядати на терені Манітоби і північно-західнього Онтаріо.

Централя КУК, яка в справах українських телевізійних програм в Канаді робить безперервні заходи одержала офіційне повідомлення про цю програму від СіВіСі, в якому сказано, що „Програму ІРКА присвячено українцям, одній з найбільших національних груп Манітоби, які поселилися в Канаді, щоб заорати перелоги канадських прерій і збагатитись їх врожаями, але ніколи не забули своєї української культурної спадщини".

КУК прохає українців Манітоби і сусідніх територій після надання програми ІРКА висловити на адресу СіБіСі Вінніпеґу листами і телефонами наше заінтересування і признання і в цей спосіб забезпечити подібні телевізійні програми на майбутнє.

КУК дякує урядові Алберти за Інститут Українських Студій

Вінніпеґ, (КУК). — На руки міністра вищого шкільництва д-ра А. Е. Гоголя, Централя Комітету Українців Канади письмом з 26 серпня ц.р. висловила Урядові Алберти признання і подяку за приділення щорічної субсидії в сумі 355,000 дол. для відкриття при Албертському Університеті Канадського Інституту Українських Студій. Рівночасно Централя КУК висловила запевнення, що вся українська громада дасть повне попертя для діяльности цього Інституту, завданням якого буде координувати українські академічні студії при всіх інших університетах Канади.

Консервативна партія Канади назначила координатора багатокультурности

Вінніпеґ (КУК) — У відповідь на листа Комітету Українців Канади, провідник Консервативної партії і лідер опозиції в Палаті Послів Дж. Кларк, повідомив Централю КУК листом з 18 серпня 1976 про те, що з його номінації обов'язки координатора і критика багатокультурности з боку опозиції сповнятиме федеральний посол з Онтаріо, д-р Г. Мітджес. Посол Мітджес є грецького походження, для якого збереження національних культур етнічних груп Канади є дорогим і він вже заініціював кореспонденцію з Централею КУК в справах політики багатокультурности Канади.

В Канаді помер проф. д-р Володимир Кисілевський

Оттава. — 30-го серпня ц.р. помер тут на 81-му році життя св.п. проф. д-р Володимир Кисілевський — відомий історик і соціолог, син сенаторки Олени Кисілевської, осиротивши дружину Грацію, дочку Олену та сестру Анну Ганківську.

Покійний у 1932-1939 р. був директором Українського Бюра в Лондоні. З 1940 р. викладав в Оттавському університеті. До великих його заслуг належить багатогранна праця на полі журналістики і письменства, дальше праця в Українському Бюрі в Лондоні, а від 1941 р. праця в Департаменті національної оборони та зв'язки з етнічними групами Канади, які від 1950 р. продовжувались в Департаменті громадянства й імігрaції. Свій великий досвід св.п. проф. Володимир Кисілевський виявив в більших і менших дослідних працях, розвідках, та принагідних доповідях на наукових форумах. Останньо вийшла його велика англомовна праця, перший том задуму Української Канадської Фундації — біографічний словник "Dictionary of Ukrainian Canadian Biography — Pioneers Settlers of Manitoba 1891 - 1900". Книжка ця, дослідний метрикальний документ в студіях таких ділянок українського життя в Канаді, як: генеалогія, демографія, статистика, многокультурність та інші суспільні науки, охоплює життя всіх піонерів-українців, які поселилися в Канаді перед 1900 роком.

В Керґонксоні засновано Кредитову Кооперативу „Самопомочі"

Керґонксон, Н.Й. — Після наполегливих старань Управи місцевого Відділу „Самопомочі", тут засновано нову Кредитову Кооперативу на спонзорстві „Самопомочі", 12-го серпня 1976 Федеральна Агенція у Вашінґтоні National Credit Union Administration видала чартер цій новозаснованій Федеральній Кредитовій Кооперативі при Відділі „Самопомочі". Сам Відділ „Самопомочі" в Керґонксоні був заснований ще в червні 1975 року з ініціятиви та старанням Григорія Мокляка й інж. Еміля Смішкевича. Вже тоді, на основуючих Загальних Зборах Відділу, члени його висловили бажання та винесли постанову, щоб Управа Відділу до-

(Закінчення на стор. 3-ій)

УКРАЇНЕЦЬ ТАКОЖ МОЖЕ МАТИ ЩАСТЯ, ЩЕ Й 13-ГО

Детройт. — Місцевий щоденник „Детройт Фрі Пресс", з 13-го серпня ц. р. інформує: „Любомир Липецький аж до четверга по полудні не сказав своїй дружині Христині, що він є учасником змагань за головну виграну Мічиґенської льотерії. В четвер вночі цей 44-літній індустріяльний інженер з Ворреку виграв 200,000 долярів..."

Інженер Любомир і пані Христина Липецькі — це відомі наші громадяни, члени УНСоюзу. Пані Христина Липецька — це наша славна співачка.

ПРЕЗИДЕНТ ФОРД ДОРІКАЄ ДЕМОКРАТИЧНОМУ КОНҐРЕСОВІ ЗА ВИСОКІ ПОДАТКИ

Вашінґтон. У 200-літній історії З'єднаних Стейтів Америки справа податків завжди була одним з головних аргументів у кожній виборчій кампанії. До речі, накладані англійським королем податки на американські колонії були й одною з головних причин Американської Революції та проголошення Незалежности ЗСА. Очевидно, що не обійдеться без „податкових суперечностей" і в цьогорічній виборчій кампанії, як це виразно виходить із становища президента Форда до рішення сенатсько - палатної Конференції продовжити минулорічне інфляційне зменшення податків на 15 більйонів долярів на черговий рік. Президент Форд заявив 31-го вересня, що сенатсько-палатна Конференція з демократичною більшістю могла зменшити ці податки на 28 більйонів долярів, як це він рекомендував на початку цього року. Проте, не передбачається, що президент Форд накладе своє вето на рішення Конференції, але тим не менше використовуватиме „податковий аргумент" у своїй виборчій кампанії.

РОЗГОРТАЄТЬСЯ ПІДГОТОВА ДО XII КОНҐРЕСУ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ

Ню Йорк. — Ще тільки приблизно шість тижнів відділяє українців в Америці від їхнього, з черги XII Конґресу, який відбудеться тут в днях 8-10 жовтня. В підготові до цієї великої події канцелярія УККА інформує свої Відділи та центральні і місцеві організації про висилку делеґатів на Конґрес та їх права і обов'язки, уточнюється програма Конґресу та продовжуються заходи для виступу на Конґресі видатних американських і українських представників. Рівночасно відбувають свої наради поодинокі підготовчі комісії, зокрема Статутова Комісія під проводом д-ра Івана Флиса відбуває такі наради кожного тижня. Минулої п'ятниці, 27-го серпня, відбулися наради також Публікаційної комісії під проводом проф. д-ра Матвія Стахова та з участю ред. Ігната Білинського, дир. Івана Базарка, проф. д-ра Петра Стерча і ред. А. Драгана. Комісія, між іншим, вирішила запропонувати Екзекутиві УККА признати та вручити під час Конґресу Шевченківської Нагороди Волі одинадцятьом заслуженим для української справи діячам, між якими є два церковні достойники, два американські законодавці та одна громадянка. На найближчий кінець тижня передбачені наради Президії Екзекутиви та ряду комісій.

Пластові виховники відбули вишкіл

Ню Йорк, (Роман Юзенів). — Пласт вишколює своїх виховників по двох лініях: новацьких виховників, які займатимуться дітьми у віці від 7-11 років, та юнацьких, які працюватимуть з молоддю від 11-17 років. Ці вишколи крім того, що є потрібні для поповнення лав виховників, приносять багато користи самим учасникам вишколів, бо збільшують їхнє знання у різних ділянках, а також дають на тих вишколах багато приємностi з товариського життя.

Цього року вишкіл для новацьких виховників відбувся на пластовій оселі „Новий Сокіл" біля Боффало. В ньому взяло участь 80 пластунів і пластунок з різних місцевостей: з Ню Йорку, Лос Анджелесу, Торонта, Боффало, Рочестеру, Нюарку, Клівленду, Денверу, Детройту, Пассейку. Як назву вишколу учасники вибрали — „У городі зеленого велетня". Провід вишколу складався з: ст. пл. Марта Перейма — комендантка, пл. сен. Ярослав Пришляк — заступник, ст. пл. Роман Юзенів — бунчужний, ст. пл. Діяна Гаврилюк — писар. В часі цих двох тижнів учасники навчилися багато пісень, казок, гор, як також і про психологію дітей. З вереснем більшість з них стане братчиками й сестричками та переводитиме в практику все вивчене на вишколі.

Вишкіл юнацьких виховників відбувся в днях від 14-го до 22-го липня на пластовій оселі „Вовча Тропа" біля Олбані. Учасників було 31, більшість у віці від 17-19 років. Провід вишколу: пл. сен. Слава Рубель — комендантка, ст. пл. Аскольд Бук і ст. пл. Ярко Левицький — бунчужні, ст. пл. Марта Король — писар. Постійною прелеґенткою була ст. пл. Люба Мазяр. На вишкіл приїхало багато доповідачів та інструкторів поодиноких ділянок, між ними — д-р Б. Цимбалістий (про етнічно-національне виховання), пл. сен. Н. Коропецька, пл. сен. Олег Кандиба з Торонта, пл. сен. Володимир Свинтух, пл. сен. Н. Соневицька, пл. сен. Любомир Романків, пл. сен. Х. Навроцька, д-р Юрій Трухлий, п. Володимир Квас, ст. пл. Я. Коморовська. Теми доповідей та гутірок вказували на перспективи праці для майбутніх виховників, перед якими тяжке, але цікаве і корисне завдання — працювати з молоддю юнацького віку.

Приємною несподіванкою для учасників цього вишколу було запрошення всіх п. В. Квасом на Союзівку, що вони й зробили. Там саме відбувався „Гуцульський вечір" і учасники приємно провели день.

На закриття вишколу прибув голова КПС пл. сен. Андрій Мицьо й особисто ґратулював всім учасникам за успішне закінчення вишколу. Вишкіл також відвідав голова Гол. Пластової Булави пл. сен. Роман Рогожа.

Українець з Чікаґо помер нагло під час відвідин у Львові

Чікаґо. — Місцева американська преса подає вістку, що тут 17-го серпня відбувся похорон св. п. Івана Подній, який помер нагло на удар серця під час відвідин у Львові, в Україні, 9-го серпня. Св. п. Іван Подній був членом Українського Народного Союзу у 22-му Відділі, та був активний в українському житті, зокрема парафіяльному. Помер на 63-му році життя, осиротивши дружину Марію, сина д-ра Володимира, дочку Катерину, дві сестри та двоє внуків.

ЗСА ОБВИНУВАЧУЮТЬ СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ ЗА ПРОДУКЦІЮ НОВИХ РАКЕТ

Вашінґтон. — Фред Ікле, чоловий дорадник в Адміністрації Форда в ділянці роззброєння, обвинуватив Совєтський Союз в намаганні зруйнувати баланс в продукції стратегічних ракет з атомовими головками, продукуючи без відома Комісії, яка веде преговори про обмеження стратегічної зброї, новий тип ракети, досі невідомої на Заході. Ікле', який займає становище директора Агенції збройневої контролі і роззброєння в уряді президента Форда, заявив, що винахід і випродукування нової совєтської стратегічної ракети з прецизним механізмом і засягом дії на 3.000 миль, є порушенням всякої домовлености і „безвідповідальною дією". Він далі відмітив, що це потягнення може дуже пошкодити загальним переговорам про обмеження стратегічної зброї, які ведуться між урядами ЗСА і СССР. Переговори покищо застряли на мертвій точці через спір за совєтський літак „Бекфаєр" (так його називають вояковики НАТО) і американський тип воєнного корабля, спроможного вистрілювати далекосяглі ракети. Про наявність нової совєтської ракети президент Форд перший раз говорив минулого місяця перед Конґресом, але в тому часі не подавалось ще жадних технічних подробиць. Однак на виступ Президента ЗСА зареаґував в газеті „Правда", яка є органом ЦК КПСС, Константин Ґеорґієв, який у числі з 4-го серпня ц. р. намагався опрокинути твердження ЗСА, що праця совєтських вчених над новими моделями ракет означає зміну політики СССР у відношенні до обмеження стратегічної зброї.

Кіссінджер заспокоює африканців

Філядельфія. — Виступаючи у Філядельфії перед неґритянською публікою, державний секретар Генрі Кіссінджер заторкнув справу Африки та закликав лідерів чорних африканців не зневірюватись в надії, що уряди ЗСА і Великобританії шляхом переговорів доведуть до припинення контролі білої меншости в Родезії і Південно-Західній Африці над великою чорною більшістю населення, оминаючи при тому війни і непотрібне кровопролиття. Він також повторив раніше звернення, що З'єднані Стейти Америки використають усі можливі засоби, щоб привернути спокій і пошанування людських прав в Південній Африці. Кіссінджер при тому згадав, що він особисто зустрінеться внедєвзі з прем'єр-міністром Південної Африки Джоном Форстером в Цюріху та задумує знову відбути подорож до Африки, яка включатиме також розмови з Форстером й іншими африканськими лідерами, заінтересованими у мирному полагодженні африканського конфлікту і поступового передання влади чорній більшості. Кіссінджер сокрема апелював до президента Замбії Кеннета Д. Каунди, щоб він своїм авторитетом впливав на чорних революціонерів, які проповідують війну, щоб вони погодилися припинити воєнні дії і тим самим дали змогу урядам ЗСА, Великобританії й іншим полагодити справу шляхом переговорів. Державний секретар кількакратно підтвердив, що апартеїзм в Родезії і Південно-Західній Африці мусить закінчитись і влада повинна перейти в руки автохтонів, які творять більшість.

У Франції вбили юґославського еміґранта

Ніцца, Франція. — В неділю, 29-го серпня ц.р., невідомі злочинці виконали атентат на юґославського еміґранта Івана Туксори, підклавши до його авта вибуховий матеріял. Коли авто зупинилось на світлі, наступив вибух, від якого загинув Туксора, а три пасажири в іншому авті, яке їхало поруч, були тяжко поранені. Поранень зазнав також роверист, який їхав з другого боку авта. 42-літній Іван Туксора приїхав до Франції в 1957 р. і з того часу очолював місцеву організацію хорватських націоналістів. Французька поліція припускає, що це політичний атентат, бо Туксора не перша жертва політичної війни, яка ведеться між президентом Юґославії Тітом і юґославськими еміґрантами. В останньому часі в Західній Европі вбито декількох політичних діячів, головно тих, які очолювали політичні партії, що активно боролися проти комуністичного режиму Тіта.

Совєтські порядки хвилюють і обурюють громадян

„Хочу розповісти про випадок, який дуже схвилював мене і обурив, — пише в „Радянській Україні" з 24-го серпня ц.р. П. Лаврисюк із селища Якимівка Запорізької області. Думаю, що кожен на моєму місці прийняв би те, що сталось, так само гостро. А особливо — після постанови ЦК Компартії України та Ради Міністрів УРСР „Про поліпшення перевезень пасажирів автотранспортом в Українській РСР". А далі Лаврисюк розповідає: „Так от, — каже Лаврисюк, — першого серпня мені треба було виїхати з міста Бердянська Запорізької області. На автостанції далекого слідування є чотири каси. Однак працювала того дня тільки одна з них. Щоб взяти квиток на мелітопольський автобус, довелося простояти в черзі близько трьох годин. Але це — тільки „увертюра" до того, що довелося нам зазнати далі. Після 40-хвилинного спізнення ми виїхали з міста і коли проїхали за 30 кілометрів від Бердянська, щось трапилось з мотором і автобус став. Усі спроби водія відправити нас дальше іншими автобусами нічого не дали. Вони йшли з Бердянська переповненими. Тоді водій попросив своїх колеґ, які їхали на Бердянськ, щоб повідомили керівництво автостанції про те, що сталося. Десь години через три передали нам відповідь: „Автобус не наш, а мелітопольський. Хай Мелітополь турбується про пасажирів". Коротше кажучи, всі ми, 38 подорожніх, з яких шестеро — діти, до 8-ї години вечора стовбичили на дорозі, аж поки не підібрав нас мелітопольський автобус, який ішов із Жданова. Водій же з поламаною машиною так і залишився в степу очікувати, коли приїде з Мелітополя, за сто з лишком кілометрів, технічна допомога".

„ТРЕТЯ ХВИЛЯ" ЕМІҐРАНТІВ З СССР

Написав В. Давиденко

У російській іміґраційній пресі появився новий політичний термін „третя хвиля" на означення останньої еміґрації з СССР до ЗСА. Переважну більшість цієї еміґрації становлять жиди, які виїхали з Совєтського Союзу на ізраїльські візи, але, доїхавши до Відня чи Риму, зупинились і змінили свій маршрут на З'єднані Стейти. Це здебільшого люди інтелектуальної праці, які не знаходять собі застосування в Ізраїлі за фахом з огляду на „надпродукцію" місцевої інтеліґенції або, з огляду на непевність політичного становища Ізраїлю, оточеного арабським морем, воліють спокійного життя не загроженого арабами, що не зреклися свого рішення „скинути жидів у море". Мають тут значення і труднощі для середнього покоління опанувати обов'язкову в Ізраїлі мову гебру. Обвинувачувати їх за те, що вони „обітовану землю" міняють на Америку, не приходиться: риба шукає, де глибше, а людина, де краще.

Поза поодинокими винятками нові еміґранти з українських земель у великій більшості справами визволення України не цікавляться: вони виховані в російській культурі і до цієї культури виявляють глибокий сантимент. Що більше, в дискусії, яка розгорілась в російській пресі, дехто з них обстоює „позитивні сторони" совєтського режиму і стоїть на „неомарксистських" позиціях, на яких стоять Л. Плющ і брати Медведєви.

Здавалося б нормальною річчю, якби ізраелі, постійні мешканці Ізраїльської держави, мали б ресентимент до цих нових еміґрантів, які по довгих клопотаннях і переслідуваннях совєтською владою, підтримувані світовою жидівською громадою, вирвавшись із Совєтського Союзу, відмовляються їхати до Ізраїлю. Але, виходило б, що це ізраелі не обурює.

Включаючись у культурно-політичне життя російської еміґрації, активно виступаючи в обороні політв'язнів в СССР, новоприбулі еміґранти у щораз більшому числі працюють в російській пресі як журналісти, письменники і поети, хоч оселюються здебільшого в жидівських районах великих американських міст. Внаслідок цього останнім часом помітно змінилось обличчя, наприклад, нюйоркського „Нового Русского Слова", де старшу ґенерацію співробітників заступають молоді сили з „третьої хвилі".

Українська громада дуже привітно зустріла тих жидівських еміґрантів, які виступали з доповідями про сучасне становище на Україні, ділилися своїми спогадами про українських політв'язнів, з якими їм приходилося жити й дружити в совєтських концтаборах. Деякі з них навіть промовляли чистою українською мовою. Але цих людей можна порахувати на пальцях одної руки — Шифрін, Радиґін, Лобус, Май, який навіть став постійним дописувачем „Шляху Перемоги", і ще один-два. Українською мовою вийшли навіть надзвичайно цікаві спогади Шифріна.

З ким же решта „третьої хвилі", що все своє життя прожили на Україні, яких КҐБ гнобило разом з українцями, позбавляло праці, ув'язнювало? Їх в українських організаціях немає. Та й у жидівських організаціях не виявляє вона належної активности.

Читаємо в пресі про спільні антисовєтські демонстрації невеликих груп української і жидівської молоді. Але поза цим спільної дії немає. Очевидно, державний антисемітизм в СССР, розпалюваний особливо на Україні і в інших поневолених Москвою країнах, глибоко пустив своє коріння, щоб усунути серед жидів упереджене відношення до українського народу. Пригадати б антисемітську книжку Кичка, фірмовану Академією Наук УССР. Як переказують турис-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Щоб не ширилася туга за „ізящним" життям...

(Людмила Мойсеєва). — Все частіше лунають голоси в совєтській пресі проти висвітлювання в СССР закордонних фільмів, в яких показано „ізящную жизнь" закордонних жителів, які не знають нужди ні терору живлення людей тоталітарної країни. Так московська газета „Правда" з 20-го червня ц. р. виступила проти ширення „Ідилії" на екрані", як зветься стаття Г. Капралова на цю тему. Під обстріл зокрема береться західньонімецький фільм „Трос на снігу", проти якого якийсь читач газети неначе висуває такі звинувачення: „на екрані підлітки бачать, як «красиво» живуть багачі, як елеґантно і невимушено, з усякого приводу і без приводу вони п'ють вино, плекають расових собак, їздять в розкішних автомобілях". І таке життя, яке страшенно неподібне на совєтське, уважає дописувач шкідливим для совєтської молоді, бо це життя може вона сприйняти „як ідеал людського існування".

В статті „Ідилія на екрані" є і про інші фільми, але якраз згаданий фільм „Трос на снігу" тим цікавий, що про його в час 7-го з'їзду письменників України, який відбувся, як відомо, в квітні ц. р. в Києві, говорив у своїй промові відомий колишній „шестидесятник", поет Віталій Коротич, який під тиском КҐБ відсахнувся від своїх товаришів - дисидентів, і тим уберігся від Потьми, Мордовії, чи якої іншої Владимірської тюрми чи Явасу, хоч цим і скомпромітував себе перед власною совістю і в очах свідомого українства.

Отже Коротич, як і слід вислужникові режиму, перший висловився проти того, щоб фільми з елеґантним способом життя бачила молодь: „Мені страшно стало, — казав він у своїй промові, — виходили з кіно вдвох з Миколою Зарудним і злякалися скляних очей дівчаток і хлопчиків, які подивляли дешеву, примітивно зліплену стрічку «ізячную жизнь» і, можливо, не віритимуть, коли розповідатиму їм, що воно, м'яко кажучи, не зовсім так". І далі він вже повчав, як „прикручувати гайки", — очевидно, щоб замолити перед КПСС свої „гріхи молодости". Він — як про це інформує „Літературна Україна" 20-го квітня — казав: „Ми як літаки. Коли мотори не працюють на повну потужність — починаємо знижуватись. Бережімо ж партійну висоту лету".

До цього можна додати: даремно побивається Коротич. КҐБ, з Андроповим на чолі, дуже добре дбає про потужність моторів", і „партійне знижування" усунуто в Україні з літератури. Буде воно усунене і з фільмів... щоб не ширилася туга за „ізящним життям".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303. Application to change frequency to "Daily except Mondays and holidays" pending at Jersey City, New Jersey.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Багатозначна дебата

Сумнівна ще кілька днів тому можливість безпосередньої дебати на телебаченні між республіканським і демократичним кандидатами на президента, президентом Джералдом Фордом і кол. губернатором Джіммі Картером остаточно перемагає деякі законні труднощі і вже майже цілком певно вона відбудеться. З багатьох інформацій та практичної підготови обох кандидатів до цієї дебати недвозначно виходить, що вони вважають її за рішальну для висліду листопадових виборів. Таких дебат мало б відбутися три і їх передаватимуть всі три великі телевізійні сітки. Президент Форд бажав би собі, щоб перша дебата відбулася вже 8-го вересня, але Картер волів би, щоб вона відбулася дещо пізніше. Так чи інакше, дві дебати мабуть будуть у вересні, а третя в жовтні.

Щодо можливого висліду цих дебат, пригадується така сама зустріч між двома кандидатами, республіканським Річардом Ніксоном і демократичним Джоном Кеннеді в 1960-му році. Тоді Ніксон був віцепрезидентом і загально вважалося, що він, мавши за собою „машину" Білого Дому, має перевагу. Так було перед зустріччю, після якої вигляди на перемогу виразно перехилились в бік Кеннеді і так сталося.

Тепер ситуація цілком протилежна. Президент Форд, який має за собою Білий Дім, не тільки не має переваги над Картером, але цілком навпаки, всі знавці і опитування дають перевагу Картерові. Значить, в такій ситуації президент Форд не має нічого до втрачення і на дебаті може тільки скористати.

Джіммі Картер має деяку проблему: він сам, як і його дорадники та прихильники вважають, що президент Форд, мавши далеко більшу парляментарну практику та краще орієнтуючись в усіх державних і суспільних справах, може мати перевагу в дебатах. Проте, обидва кандидати, як і їх дорадники, погоджуються в тому, що дебата є „рисковна", є „грою", яка може всіляко закінчитись.

Очевидно, що до тієї публічної дебати обидва кандидати найбільш дбайливо приготовляються. Наприклад, кажеться, що президент Форд перед кожною зустріччю з Картером матиме пробну дебату з одним із своїх асистентів, який знає та може наслідувати навіть мовний стиль Картера, передбачаючи можливі запити і відповіді опонента.

Картер зі свого боку також далекий від того, щоб легковажити зустріч і дебату зі своїм опонентом Фордом. Правда, він і його дорадники в публічних заявах не приділяють тим дебатам такої ваги, як президент Форд, висловлюючи впевненість, що не зважаючи на більшу ерудицію свого опонента, Джіммі Картер не матиме більшого труду виявити брак „провідництва" в президента Форда, що й перерішить вибори в користь Картера.

Чи і наскільки ці дебати матимуть вплив на вислід листопадових виборів, покажуть тільки самі вибори. Кандидати плянують, приготовляються, стараються і переконують, але рішатиме нарід.

Дволикий СССР

Про два обличчя совєтсько-російської імперії вже багато сказано і написано. Писали про це і такі відомі автори, як колишній кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" в СССР Генрік Сміт, акредитований у Москві американський кореспондент Роберт Кайзер та багато інших, але, на превеликий жаль, західній світ все ще замало звертає увагу на „друге обличчя СССР", не хоче чи не вміє заглянути за куліси, натомість часто захоплюється офіційним блиском і могутністю імперії, шукаючи з нею співпраці на базі „співіснування" двох систем, з чого тільки користають кремлівські верховоди, поширюючи свій вплив на все нові й нові народи та спільноти в світі. Очевидно, імперське керівництво при допомозі поліційних і цензурних органів намагається прикрити друге обличчя СССР, на якому слідні кризові процеси національних, партійних і економічних суперечностей, притаманних кожній імперії, хоч це не завжди вдається. Генрік Сміт, пишучи про методи дій совєтської цензури, яка офіційно ніби не існує, але яка поширена на всі ділянки підсовєтського життя, між іншим каже, що не тільки західні кореспонденти, але навіть громадяни СССР не сміють нічого знати про совєтську армію, про діяльність КҐБ, про систему совєтських концтаборів, про розміри „допомоги" СССР для різних держав, про висоту закордонних кредитів тощо. При тому в країні існує тотальна заборона друкувати вістки про статистику злочинів в СССР, якої тут офіційно немає, про кількість арештів, бездоглядних дітей, бродяг, жебраків, наркоманів. Не можна подавати цифр про епідемічні захворування, як також писати про випадки на виробництвах, аварії, катастрофи й інші стихійні лиха. Державною „таємницею" є навіть місце тренування совєтських атлетів, їхні заробітні платні, розміри премій, фінансування спортових команд та багато інших справ. Коротко, совєтські керівники відмовляють своїм громадянам елементарного права — мати картину власного життя і порівнювати його з життям інших суспільств. Право на власну думку має лише совєтська еліта — керівництво імперією.

Друге обличчя СССР почали прискорено відкривати самвидавні матеріяли і наочні свідки, які виїхали недавно на Захід, чи були „видворені" насильно із Совєтського Союзу, як небажаний для імперії елемент. Це вони розповіли народам Заходу про рух спротиву в національних республіках, який Москва всіма засобами намагала здушити; про масові арешти і чистки з метою усунення „націоналістів", а до речі, усіх тих, які поважились виступити в обороні найелементарніших прав своїх народів і не погоджувались з політикою етноциду, що його стосує Москва у відношенні до поневолених нею націй; про економічні, а головно сільськогосподарські безпорядки в „країні рад", та про деякі інші справи, що їх досі імперські ватажки приховували від ока пересічного громадянина СССР, а в першу чергу від цікавости західнього спостерігача.

Проте правда перемагає і поступово зникають створювані [illegible] совєтською пропаґандою міти про „щасливість" совєтської імперії і з-поза тієї машкари показується друге, народовбивче обличчя совєтського Януса.

В. Гут Кульчицький

ЗАХІДНІЙ ЖУРНАЛІСТ У ПОДІЛЕНОМУ СВІТІ

„Якщо у нашому суспільстві є інституція із силою, яка майже дорівнює необмеженій силі, то цією інституцією є масові засоби інформації", — так думає директор Еф-Бі-Ай Кларенс М. Келі. Подібно думають і редактори „Ю.С. Нюз енд Ворлд Ріпорт". У „Спеціяльному звідомленні", поміщеному у числі за 8 серпня, вони твердять, що „журналістична професія ще ніколи не була так прославлювана як нині: у бестселерах, у популярних фільмах, а цієї осени у принайменше двох телевізійних програмах. Її бояться і до неї залицяються політики... Ідеалістична молодь старається дістатися до журналістичних шкіл..."

Правда, вказують вони одночасно у тому звідомленні, якому дали наголовок „Преса Америки під обстрілом", і на щораз гострішу та все більш зростаючу критику, яка закидає масовим засобам інформації відірваність від мас, які вони обслуговують, ароґантність і сторонничість; там же підкреслюється і те, що і в самій індустрії вже появляється розуміння хиб і намагання поступово їх усувати. Та вся ота критика і самокритика покищо мало впливає на поменшення впливу масових засобів інформації на американське суспільство.

Дещо інакше виглядає ситуація із впливами і силою американського журналіста, коли подивитися ширше, ступити на інші континенти. Сам факт віднотувала вже редакційна „Свободи" за 17 серпня „Небезпечні тенденції", ми хочемо приглянутися причинам.

Дорога вниз

Майже рік тому у „Менчестер Гардіян" (9. 6. 1975) його головний кореспондент на Азію Мартін Вуллакотт помістив, можна б сказати, лебедину пісню західнього закордонного кореспондента. Поштовхом для написання того меланхолійного твору п. н. „Де відсутність новин є лихими новинами" було викинення західніх журналістів, а в першу чергу англійських і американських, з Індії і Бенґлядеш.

Автор почав той свій твір, сповненим почуття вини, ствердженням, що „свобода англо-американської преси мандрувати по світі, критикуючи, коментуючи і в загальному соваючи носи у справи незахідніх суспільств, є щось таке, що ми від закінчення 2-ої світової війни вважали і ще далі вважаємо річчю самозрозумілою". Перейшовши дальше почерез і леґітимні і абсурдні закиди урядів держав Третього світу, він закінчив його песимістичним припущенням, що „велика доба англо-американського кореспондента, особи упривілейованої під деякими оглядами так же само як і дипломат, яка мандрує по світі і сполучує в собі ролі авантюриста, розважувача, репортера і мораліста, кінчається".

І у своєму песимізмі він не дуже помилився. І не тільки тому, що західнім журналістам все більше утруднюється праця у країнах Третього світу, але й тому, що уряди тих країн творять свою власну, — як то редакційна „Свободи" назвала, — пресову супер-аґенцію, бо „західні аґенції інформацій використовують свою монопольну позицію для реалізації цілей неоколоніялізму й імперіялізму".

Джерела ненависти

Вже роками різні уряди країн Третього світу були незадоволені з писань західніх кореспондентів. Та щойно після того, як уряд Індії з проголошенням виїмкового стану попав у конфлікт із західніми журналістами, кампанія проти них та аґенцій і великих пресових органів, для яких вони працюють, набрала інтенсивних і організованих форм.

В додатку до вже згаданих пропаґандивного характеру закидів про „неоколоніялізм й імперіялізм", висувалися урядами Третього світу і більш речеві закиди, як от це, що західні кореспонденти концентруються на неґативних аспектах. Одначе найбільш суттєвий закид висунула Індіра Ґанді у подаваному недавно на БіБіСі інтерв'ю. „Ви не журитися, — кинула вона закид західнім журналістам, — що немає громадських свобід у Китаї чи в Пакістані. Що це за така нововіднайдена любов демократії тільки в Індії?" („М. Г.", 1. 4. 1976).

Нічого тут нового пані Ґанді, скажім для читача „Свободи", не сказала. Старий, давно відомий подвійний стандарт. Нове це, що він штовхнув її до дії. І не можна їй дивуватися. Ще ж не так давно Р. Ніксон як президент відбув свою тріюмфальну подорж до Китаю під загальне схвалення західньої преси. І від того часу у тій же пресі появилося багато матеріялів, де підкреслювано, що Китай у розвитку далеко випередив Індію.

А на чому ті інформації про розвиток Китаю спиралися? От що пише про можливості збирання правдивих інформацій в Китаї Дейвід Бонавія у „Фар Істерн Економік рівю" за 14 травня. „Із фактичним замкненням в Пекіні декількох важливих пресових бюр китайські міжнародні зносини зазнають поважного удару". А бюра замикаються тому, що „китайське міністерство закордонних справ не викона-

(Продовження на стор. 3-ій)

К. Крупський

НАЦІОНАЛЬНА ОСОБИСТІСТЬ В ПОГЛЯДІ ДИСИДЕНТА-РОСІЯНИНА

(2)

Після вступу у першій частині Борисов продовжує, кажучи, що з усіх питань, перед якими стоїмо, найбільш болючим і спірним є питання про російське національне відродження, його силу, принципи, форму і напрямок. В останніх десятиліттях, каже автор, багато людей почали розуміти довгознану, але завжди занедбану правду, а саме, що нарід може цілком загинути навіть без фізичного знищення. Щоб доконати того треба тільки усунути його пам'ять, його думку і його слово, а тоді душа народу сама загине. Історія ще довгий час після завмертя народу може спостерігати дивне видовище: з однієї сторони завмирання цілости народу, а з другої сторони, ріст його бездушного тіла. Однак, незалежно від цього вона (історія) стане свідком передрішеної смерти народу.

У замітці до щойно сказаного твердження, Борисов подає, що це слова з полеміки А. С. Хомякова з „проґресистами". Хомяков уважав, що нарід може удосконалити своє знання в той час, як його мораль доводить країну до упадку. Адміністрація може сповняти все згідно з приписами і назовні все може виглядати в порядку, але нарід занепадає і країна гине. Якийсь центр може бути добре сконсолідованим, але коли руки і ноги слабі і схоровані — країна гине.

І дальше автор продовжує, кажучи, що ні одна людина, для якої Росія означає щось більше, чим тільки „тюрму народів", не може бути байдужою супроти висліду того, що діється.

Це все, каже він, є поштовхом до шукання доріг до відродження національної душі. Роздраження національних почувань поміж різними народами Совєтського Союзу тепер не можна прикрити фразами хвальби про „історичну нову спільноту", бо в дійсності та спільнота показує себе тільки, як не дуже солідна ідеологічна кора, яка не в силі видержати підземних забурень, спричинених силою здушуваної національної енерґії.

Автор з докором запитує: „Хто з російських національних кругів постійно піддержує незалежницькі національні рухи поміж, скажім, балтійськими народами"? Це, каже він, є тільки доказом, притаманної нам підозри, відчуження, страху і неприхованої ворожости. Сильна антипатія інтеліґенції до фальшивого патріотизму, в напрямок якого Сталін намагався звернути правдиве національне почування в повоєнних роках, слідуючі покоління завжди асоціюватимуть той „патріотизм" з чистками „космополітів" та арештами жидів, плюс почуття вини за русифікацію окраїнних республік та ворожість до офіційного антисемітизму, — все це разом прямо мотивує гуманний протест проти „великоруського шовінізму", або інакше кажучи „націоналізму".

На цьому місці хочемо зауважити, що значна більшість авторів як росіян так і не росіян, що виказують якусь об'єктивність в осуді московської національностевої політики, завжди подають, як приклад жертв тої політики, балтійців і жидів. Дивно стає, що вони чомусь вказують на тих, що в порівнянні з кривдою, якої зазнав і зазнає український нарід, зазнали багато менше терпінь. Цікаво, які чинники, збіг обставин, політика, підхлібство і т. п. є мотивами цього? Коли читаєте пресу і публіцистичні книжки, то вже й не дивуєтесь тому, коли в них натрапляєте на часті твердження про те, що в Совєтському Союзі терплять тільки жиди, або балтійські народи, але коли подибуєте це в поважніших працях, то це стає для вас незрозумілим.

Та помимо цього в дебаті Борисова є багато шляхетних думок, які засуджують зло і тим самим сприяють для добра. Борисов є прихильником християнської гуманістичної філософії, а не атеїстичної гуманістичної філософії, яка уважає націю тільки як форму переходової стадії до „вищої форми спільноти", яку ідеологи соціялізму уважають кінцевою, тобто такою, яка остаточно запанує в цілому світі.

Борисов каже, що згідно із відомим афоризмом Леніна „метою соціялізму є не тільки заборонити поділ людства на малі держави і покінчити з усім розрізнюванням поміж народами, не тільки зблизити усі народи, але зовсім злити їх разом".

Для Борисова національність є нерозривною і природною, пов'язаною з особистістю людини, і тому він не вірить в те, чи якимсь філософам-теоретикам вдасться звільнити, чи радше розлучити людину від національности. Автор каже: „Щоб вирвати звено поміж людською особистістю і джерелом її абсолютних прав, уважаючи це, як щось дароване, раціональний гуманізм від самого початку є притаманно непослідовним. Це скоро зрозуміли логічні послідовники Дарвін, Маркс, Ніцше, Фройд і багато інших. Вони розв'язували цю непослідовність кожен на свій спосіб, не залишаючи каменя на камені в доктрині сліпої віри в людську гідність. Вони збили людську особистість з фантома гуманістичного п'єдесталю, здерли і висміяли її мантію святости і показували її ролю в житті подібною до ролі брукового каменя, яким встеляється дорога для „супермена" „(надлюдини), або до ролі краплини води, призначеної з мільйонами інших краплин зрошувати історичний ґрунт для щастя будучих ґенерацій, або до ролі куска тіла, що з болем містерійно тягнеться до злуки з його товаришами".

Ті люди, каже автор, репрезентували логічну кульмінацію бунту гуманізму людства проти Бога. Вони проголошували, що „наше природне моральне почуття" є себеошуканством, шкідливою ілюзією, фікцією, якої вимагає раціонально зумовлене почуття. Тоталітаризм цього сторіччя, як носоріг, бере під ноги, щоб розтоптати людську особистість та усі її права. Це тільки застосування цієї теорії, або гуманізм в практиці.

(Продовження буде)

Марія Римська

„НЕМА ТО ЯК НА СОЮЗІВЦІ"

Чувала я нераз той вислів, але вважала за „комершіял". Я признаюсь до гріха: хоч з'їздила останніми роками багато світу, на Союзівці досі не була. А нині не можу простити собі того, бо так багато я втратила. Така гарна і принадна ця Союзівка, а найважливіше — своя!

Принадна, як красуня-гуцулка. Цей басейн на стрімкому узбіччі гори, цей потік, що так романтично в'ється між білими каменюками, ця тераса на басейном, що з неї такий відкритий вид на гори, ці пасма гір у далекій синяві, ці чепурні палатки, ці Ворохта, Полтава, Ужгород, — все це нагадує рідні Карпати, рідні краєвиди. Як могла я занедбати бути тут?

Така „своя" оця Союзівка. Наїздившись по чужих сторонах, находжу тут оте, чого шукала: своє рідне. Ви, що товчетесь по Італії, Німеччині, Греції, а то і Гонґ-Конґові, Токіо, Корессі, — і де там ще вас не носило б, — не шукали ви місця, яке можете назвати своїм? Може ви не жили так довго як я поза українським середовищем, і не відчуваєте тієї органічної туги за своїм, але коли вам не стає того „свойого", коли, надивившись на різні чуда-дива у світі, ваша душа ще не заспокоєна, ще шукає і тужить, — їдьте на Союзівку. Навіть побут в Україні не дасть вам того, що побут тут. Там своє — не своє, ви все насторожені, все бере досада, як то гарно було воно там колись, і як гарно могло б бути, але не є. В обслузі бачите каґебістів, що слідкують за вами, боїтесь, щоб часом не „зловили" вас на чомусь...

А тут ці милі свої дівчата і молодці. Особливо ці дівчатка беруть вас за серце. Такі ввічливі, так хочуть відгадати ваші бажання і у всьому догодити вам. Вдень вони обслуговують вас, а увечорі — це мисткині пісні, слова і танцю. А й ті „гарбидж-мени" — хлопчиська, що в день акуратно виконують менш чи більш приємні доручення п. Кваса, увечорі — це вродливі, талановиті „ентертейнери": бандуристи, танцюристи, музиканти, співаки. Де той п. Квас назбирав тільки того таланту українського!?

І думаєте: де ті діти були, як проводили б вони ферійне дозвілля, коли б не нагода, яку дає їм Союзівка? Для дітей — це добра школа національного виховання, для гостей наймиліша розвага.

Я їхала на Союзівку і думала залишитись десь у відлюддю, читати та й перевести щось у роді духових реколекцій. А Союзівка вхопила мене у вир розваг і зробила з мене розтанцьованого легкодуха. Але не жалію, що натанцювалась за два тижні на Союзівці більш, як за тридцять літ побуту в Америці. Чотири дні в тижні на Союзівці танцюють і мене, стару, вхопили у вир гуляння. А так гарно і чарівно на цій тересі над басейном у зоряну ніч. Бо зір на небі тут вдвічі більше як д е і н д е. Гоните очима за ними, доки не západуться у темінь гір там на полудні.

І насміялась я досхочу. Сміх – це здоров'я. Не дивуйтесь мені. Я довгі роки не сміялась, бо не до сміху було. А тут ви не могли не сміятись. Це вина Влодка Гентіша. Намагалась нераз дивитись на телевізорі на Джані Карсона і ще ні разу не вдалось йому викликати усмішку у мене; по кількох мінутах виключую телевізор. А у Влодка такий щирий, спонтанний і інтеліґентний гумор, що ви не можете не сміятись, коли він щось скаже. Влодко — це великий розваговий талант, жалко тільки, що не використаний всеціло на Союзівці. — На сцені бачила я Влодка лиш раз, коли він був конферансьє, заступаючи панну Аню Дидик на вечорі, де співав Мельничин. Але в товаристві — він душа і сміхун же!

З виступів, які я бачила, я відмітила б керівника союзівкової оркестри, солістки сестри Штинь, дуже талановиту танцюристку П. Гопко. Але усі ці молоді люди захоплюють вас там на тлі Союзівки, якщо іноді не так високомистецьким виконанням, як тим, що вони свої — наші діти.

Виїжджаючи зі Союзівки, я приобіцяла собі завітати туди і на другий рік. Союзівка взяла мене за серце. Повинна взяти і вас, бо ваше серце, як і моє, прагне до свого. А Союзівка своя і наша.

Михайло Біда

Українсько-Американська Фундація в пам'ять Романа В. Смука

(3)

Молодий тоді Роман зрозумів, що він мусить учитись для того, щоб краще жити. Тому він цілим своїм єством кинувся у вир науки, розуміючи те, що тільки при допомозі науки він може пробиватись через невмолимі суспільно-економічні процеси твердого економічного закону „боротьби за існування".

Але дивні дороги Божі, а тому ніхто не може їх збагнути, а при цьому лихо не спить... На тринадцятому році життя Роман стає півсиротою, умирає його батько. Лишається мати-вдова, якій приходиться важко утримувати молодого Романа в школі в місті Кіцмані на Буковині. З огляду на важкі матеріяльні обставини в молодого Романа зродилася конструктивна думка шукати кращого щастя і долі ген далеко за синім океаном, на другій півкулі Землі, в незнаній казковій Канаді

Виряджаючи свого сина шістнадцятилітнього хлопака далеко за океан до Канади, його рідна мати - страдниця на прощання вказала оці ніколи незабутні слова за нашим великим генієм і пророком Т. Г. Шевченком: „Учітеся, брати мої, думайте, читайте, і чужого научайтесь, свого не цурайтесь, бо хто своє (матір) забуває того Бог карає, чужі люди цураються в хату не пускають"...

Від тієї хвилини в молодого Романа ці слова - заповіт, що, виряджаючи в далеку дорогу, сказала йому мати, бриніли у вухах мелодійним тоном до тієї пори, поки гострою крицею на камінній скрижалі записалися навіки в його серці. І від тієї хвилини його прагненням було здобути високу освіту, щоб опісля помагати іншим тим, що потребують освіти.

Молодому Романові нелегко приходилося у Новому світі здобувати освіту. В ті давні часи не було в Канаді чи Америці української фундації, яка допомагала б йому матеріяльно здобувати освіту. Тож приходилось важко працювати не тільки над здобуттям освіти та науки, але також на своє утримання для існування, часто серед несприятливих умов і обставин чужого оточення. І, не зважаючи на обставини, молодий Роман рішив студіювати юридичні науки. Не раз працюючи важко, находила на нього втома, але, сильний духом, старався відганяти від себе втому, і відразу десь в глибині його душі відгомоном пробивались слова нашого генія і пророка: „Учітеся, брати мої, думайте, читайте"...

І цей чародійний голос в його душі відразу додавав йому наснаги та дальшої заохоти вчитись тому, що він розумів ту життєву істину, що наука — це допоміжний та певний чинник при здобуванні всіх засобів для фізичного й духового нашого буття. Він також розумів те, що при допомозі науки можна пробиватися через перегороди та межі, що становлять великі труднощі на шляху до вершин суспільно-економічної драбини, якою проходять усі ті, що прислужились для свого рідного народу, щоб зайняти належне їм місце в національному пантеоні.

З огляду на те, що в нього була сильна воля, витривалість, постанова, впертість та сильний характер, який додавав йому сили і витривалости до закінчення студій і завершення їх високою освітою — його життєва мрія при Божій допомозі увінчалася повним успіхом.

КОРОТЕНЬКИЙ ЖИТТЄПИС АДВОКАТА РОМАНА І. СМУКА

Засновник Українсько - Американської Фундації адв. Роман І. Смук народився 28-го березня 1898 року в місцевості Синків, повіту Заліщики. Батько Степан Смук і мати Параскевія з Дем'янів Смук уже під сучасну пору не живуть. Батько помер, коли синові Романові було 13 років..

Початкову школу Роман І. Смук закінчив у Заліщиках, а 4 кляси гімназії у Кіцмані на Буковині. У 1914 році 16-річним юнаком еміґрував до Канади, де у Брандон, Манітоба, кінчав гайскул і Брандон каледж. У 1918 році закінчив Веслей коледж у Вінніпеґу, Манітоба, Канада, і того ж самого року прибув до Америки. Тут він негайно розпочав студії на юридичному відділі Кент коледжу в Чікаґо, Іллиной. У 1923 році щасливо закінчив юридичні студії та отримав диплом — L.L.B. і J.D. І так розпочалася професійна адвокатська праця.

У 1922 р. адв. Роман І. Смук одружився з п. Стефанією Коптинською, яка народилася в 1902 р. в місцевості Гусаків на Україні та 10-ти річною дівчиною із своєю тіткою Анною Москалик у 1912 р. прибула до ЗСА. В 1924 р. панству Смукам народився син Роман Володимир Смук, який по закінченні університетських студій отримав диплом інженера нуклеарної фізики. Інженер — Роман В. Смук був одружений з п. Марґаритою Маєрс, але молоде подружжя панства Смуків не мали дітей.

Дня 8 липня 1970 р. інж. Роман В. Смук несподівано помер на удар серця. Він був саме у силі віку, а при цьому дуже здібним інженером та спеціялістом у галузі нуклеарної фізики. Його дружина пані, Марґарита Маєрс-Смук, втративши свого мужа і приятеля, залишилася самітною вдовою по сьогодні

Крім сина Романа, п-во адв. Роман і Стефанія Смуки мають доньку Аніту-Ґльорію, яка народилася у 1928 році. Вона одружена з Едвардом Р. Лютером, віцепрезидентом Компанії

Адвокат Роман І. Смук є видатним правником і під сучасну пору провадить свою адвокатську канцелярію в Чікаґо, Іллиной, а також він отримав право заступати своїх клієнтів перед Найвищим Судом ЗСА. Крім цього він ще займається справами інвестицій, що відноситься до нерухомостей, і сільським господарством.

(Продовження буде)

ЗАХІДНІЙ ЖУРНАЛІСТ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ло постійно повторюваних обіцянок про покращання умов праці і більший доступ до інформацій". Що ж до китайських урядовців, то вони „тримають уста замкненими майже так само, як і їхні совєтські двійняки". От такі умови праці акредитованих кореспондентів. Краще є трактовані кореспонденти — відвідувачі, бо „отуманені, вони у своїх писаннях повторюють безкритично все, що їм китайці говорять".

Вирішальний фактор

Хоч порівняння, в даному випадку з Китаєм, важне, та найбільш децидуючим фактором у теперішньому відношенні як уряду Індії, так і урядів інших країн Третього світу до західнього журналіста треба таки вважати його поведінку у Південному В'єтнамі в часі затяжної боротьби Сайгону проти комунізму. Сам М. Вуллакотт признає у вищезгаданій статті, що „клясичним прикладом свободи західньої преси в Азії в її зеніті був, сам собою розуміється, Південний В'єтнам, починаючи від половини 60-их рр. Кожний інстинкт південних в'єтнамців говорив їм, що американська і взагалі західня преса діяла проти їхніх інтересів і тому повинна була бути викинена. Але залежність Сайгону від ЗСА означала, що південні в'єтнамці мусіли скреготати зубами і все те зносити, і тільки декілька з багатьох тисяч кореспондентів, які працювали у В'єтнамі, були викинені, чи мали заборону в'їзду".

Мартін Вуллакотт, автор оцього історичного свідчення, не якийсь там „заскорузлий" консерватист, але випробований ліберал, співробітник відомого лібералього щоденника. І коли він бачить ту шкоду, яку зробили західні кореспонденти Південному В'єтнамові, то без сумніву бачить її і Індіра Ганді і інші уряди країн Третього світу.

Та стараючись зромуміти поступування пані Ганді, ми не хочемо його оправдати. Ми тільки хочемо звернути увагу на отой незаперечний факт шкідливого діяння у теперішньому поділеному світі подвійного стандарту; хочемо вказати не те, що постійне ігнорування принципу неподільности свободи, який роками голосить українська преса, якраз тепер показує свої неприємні результати.

З нагоди творення згадуваної вище супер-агенції Третього світу „Гардіян" за 12 липня писав: „Країни Третього світу за вийнятком кількох твердо вірять в те, що часописи повинні бути відділом міністерства інформації. В цьому вони мало різняться від комуністичних держав".

Знову ж „Вашінгтон Пост" подібно писав з нагоди конференції карібсько-латинської підсекції ЮНЕСКО у редакційній п. н. „Атака ЮНЕСКО на новини". „Росіяни й інші комуністичні держави вже віддавна трактують новини як державний товар — тобто, як пропаганду", а тепер „великі частини третього світу наближаються до російської позиції", — журиться „В. П.". ЮНЕСКО ж ту позицію схвалює. І „В. П." протестує: „...ми відкидаємо думку, що держава повинна мати виключну контролю, чи, як про це йдеться, якунебудь контролю над тим, які новини повинні бути друковані", бо „перетворювати всі новини у пропаганду в ім'я поборювання «культурного імперіялізму» просто означає іти за російським прикладом пристосовування масових засобів інформації до потреб правлячої еліти". Та, на жаль, „цей модель безсумніву промовляє до зростаючого числа держав Третього світу". І власне в цьому і бачить „В. П." „небезпечну тенденцію".

Це гарно, навіть дуже гарно, що „В. П." бачить небезпеку і нею турбується. Та це мало. Треба діяти, щоб цю небезпеку відвернути. (Вживаємо тут „Вашінгтон Пост" і В'єтнам як символи межових ситуацій). А щоб діяти треба знати причину лиха. І якщо б „В. П." зробив об'єктивну, сумлінну аналізу своїх власних звідомлень і коментарів, зв'язаних з індокитайськими фронтами, пам'ятаючи при тому твердження М. Вуллакотта, що комуністичні уряди стараються використовувати західню пресу, „як засіб впливання на політику Заходу", то та аналіза вказала б йому на причину. Вона також казала б йому, як мусить поводитися західній журналіст у цьому поділеному світі, щоб він не допомагав тим силам, які наставилися знищити такі дорогі йому принципи першого додатку до Конституції. Віримо, що дальший розвиток подій примусить „Вашінгтон Пост" таку аналізу зробити.

„ТРЕТЯ ХВИЛЯ"...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ти, які відвідували Ізраїль, серед місцевого населення совєтська пропаганда, що роздмухує серед українців антисемітизм, має певний успіх. „Коли я говорив на вулиці з групою ізраелі про Совєтський Союз, совєтський театр і літературу мене слухали з цікавістю, — розповідає один із туристів, — та коли заговорив про змагання українського народу до незалежности, люди почали мовчки розходитися".

Але й в Америці є люди заінтересовані в розпалюванні антисемітизму і україножерства. Щоб далеко не ходити, назвімо видану недавно в Ню Йорку книжку Фрідмана „Погромник" — „подарунок" українському народові з нагоди 50-річчя смерти Симона Петлюри, якому автор приписує знищення в погромах 25,000 жидів. Ця груба книжка, ілюстрована жертвами погромів 1918-19 років, напевно викличе у не одного читача-жида антипатію до українців. А випущений кілька років тому, у Франції телевізійний фільм, також „присвячений" Петлюрі, який викликав серед української громади величезне обурення і протести, чи не додає оливи у штучно розпалюваний вогонь взаємної неприязні поміж жидами і українцями. Чи не сягає аж так далеко рука московського КГБ?

З публікацій Самвидаву і з листів політв'язнів виразно видно, що українська інтелігенція, яка опинилася в концтаборах, тісно співпрацює з жидівською інтелігенцією, спільно переводить голодівки, протести проти порушування в'язничих норм, і тому каґебісти, додержуючись тактики „діли й пануй", спираються на кримінальні елементи, на національно несвідомих і малограмотних в'язнів, нацьковуючи їх проти жидів і українців, які з жидами співпрацюють. Це створює позірний образ загального антисемітського наставлення в'язнів концтаборів і тюрем. В жадній публікації українського Самвидаву годі знайти нотку неприязни до жидів, натомість у деяких підпільних виданнях російського Самвидаву зустрічаємо недвозначні антисемітські виступи і обвинувачення жидів у підриванні російського, а власне московсько-большевицького режиму. Чи це справді думки російських дисидентів - шовіністів, чи спрепаровані КГБ провокаційні підбурливі писання?

Жидам, які закидають українському народові антисемітизм, розкриває очі на його джерела бодай історія побудови пам'ятника разстріляним у Бабиному Яру біля Києва і щорічні розгони киян, які збираються біля цього яру, щоб ушанувати пам'ять замордованих. Чи переконав відважний виступ Вячеслава Чорновола в одну з річниць масових убиств німцями жидів у Бабиному Яру, виступ, в якому від імени українського народу боронив він тіні загиблих і вимагав відзначити їх пам'ять.

З цього приводу в нюйоркській жидівській газеті на першій сторінці появилась велика стаття під назвою „Українець — в обороні жидів". Але є ще багато серед жидів таких, які, забувши Освенцін і Майданек, проклинають щороку Богдана Хмельницького і називають усіх українців антисемітами.

„Третя хвиля" повинна взяти на себе шляхетне завдання переконати своїх одновірців, що український народ проти антисемітизму, протиставитись большевицькій пропаганді, розкривати всю правду про становище українського народу і українських „буржуазних націоналістів", яких переслідується з ще більшою жорстокістю як жидів, що виявляють бажання залишити межі Совєтського Союзу. Їхня доля далеко гірша, як доля тих жидів, яких переслідують за бажання виїхати до Ізраїлю.

Українець Року 1976

Цього року Комітет Нагороди в Чікаґо вибрав маестра Василя Авраменка та надав йому почесне відзначення Українця Року 1976, задля його заслуг на культурному полі для цілої української спільноти в Америці. Він перший показав красу, ніжність і динаміку наших народних танців, які швидко поширилися по більших і менших громадах українського поселення в Америці. Крім цього маестро Авраменко — завзятий любитель фільмової індустрії. Він випродукував українські фільми високої культурної і історичної вартости. Для України він має багату збірку архівальних документів, а для Америки живий доказ вкладу української культури.

Василь Авраменко

Голова Комітету Нагороди, Володимир Бардиґула каже: „Коли ми дивимося, як наші діти пописуються українськими народними танцями, то мимохіть приходить на думку питання, хто був тим ініціятором цього мистецтва. Відповідь ясна, ним був маестро Авраменко і тому цілком заслужено і логічно ця нагорода йому належиться. Пан Позняк, голова Комітету Українських Днів, під час Карнавалу зауважує: „Якраз 200-ліття незалежности Америки, 100-ліття українського поселення сходяться із золотим ювілеєм українських танців, яких маестро Авраменко є організатором і духовим піонером на цьому континенті".

Василь Авраменко народився 81 років тому, 22-го березня 1895 р. у бідній родині Кирила і Параскевії з дому Добуш. Його батьки скоро померли, тому він покинув родинне село Стебло коло Києва і жив якийсь час із своїм дідом Лазаром Авраменком, який йому багато розповідав про козаків, їхні походи, вдачу, співи і танці. Малий Василь заховав ці слова і оповідання діда глибоко в своєму серці. В ранній молодості залишив родинні околиці, перемандрував цілий Сибір, і якийсь час перебуваючи у Владивостоці, вперше побачив в чужому середовищі „Наталку Полтавку". В тому часі йому навіть не снилося, що він буде виступати на сцені, і що саме він буде тим учителем і носієм українського танцю по цілому світі.

Під час Визвольних Змагань в 1918-19 р. Авраменко був у Києві і тут почалася його життєва кар'єра. Тут він пізнався із Миколою Садовським, директором київського театру, який спрямував його до драматичної школи ім. Миколи Лисенка в Києві. З цією хвилиною почалася блискуча кар'єра молодого Василя. Він оснував багато шкіл у Галичині, на Чехо-Словаччині та в 1926 р. приїхав до Канади, а потім до Америки. Всюди, де він ступив, там виростало зерно його посіву: а це школи народних танців.

Як бачимо, маестра Василя Авраменка зовсім заслужено нагороджено нашим чікаґським Комітетом почесним іменем Українця Року. В його честь мав відбутися бенкет 23-го серпня у Чікаґо. А потім під час Карнавалу в українських днях 29 серпня мала бути відправлена св. Літургія за український нарід надворі коло ґроти, а відтак мав відбутися обід в честь В. Авраменка. Під час обіду мали вручити маестрові нагороду — Українця Року.

Н.Н.

Успіхи нашої молоді

Приємно читати про успіхи українців в Америці чи в інших країнах світу.. Це підсилює віру в здібність українського народу серед українців та інакшенаціональних етнічних груп, проте, знаходяться скромні одиниці, які замовчують великі особисті успіхи, а на мою думку, ця скромність стає для нас некорисною, бо позбавляє нас нагоди радіти успіхами синів України.

Мґр Модест Захарченко

До таких скромних одиниць належить мґр Модест Захарченко у Вашінгтоні. Мґр Модест Захарченко — це мабуть перший українець з нової еміграції на вищих викладах у Вор коледжі в Нюпорті, Ровд Айленд. Вор коледж у Нюпорті — це славетний коледж Американської Фльоти, а кандидатами тієї школи є тільки вибрані найздібніші військові одиниці, звичайно вищі американські і чужинецькі офіцери. Багато рідше дістаються туди цивільні одиниці Департаменту Оборони і Департаменту Закордонних Справ, а вони ще більше мусять виказати свою заслугу і здібність стати кандидатами цього престижевого і вимагаючого коледжу. Мґр Модест Захарченко, інженер - механік, один з кількох цивільних студентів при Вор коледжі. Він є спеціялістом катапультних систем, і очолює відділ в цій ділянці для Департаменту Фльоти. За свою кількалітню взірцеву працю у своїй фаховій ділянці, і за удосконалення катапультних систем з їх інсталяцією на нуклеарних літаконосцях USS Німітц, УСС Айзенгавер, УСС Вінсон — мґр Модеста Захарченка обрав до Вор коледжу Департамент Фльоти. Департамент Фльоти у Вашінгтоні, який затруднює 12 тисяч технічних і адміністративних працівників, мав вибір на тільки одного кандидата.

Після закінчення студій, 28-го червня ц. р., мґр інженер Модест Захарченко отримав ступінь магістра Політичних Наук. Модест Захарченко є членом пластового куреня „Лісові Чорти", і декілька років провадив виховну працю зв'язкового у Вашінгтоні. Він теж член Т-ва інженерів та інших українських організацій. Мґр Модест Захарченко одружений з Наталією Глобою, а їхній десятилітній синок Модест є членом УНСоюзу.

Михайло Мельничук

Переслухання про релігійні переслідування в СССР у американському Конґресі

В днях 24-го та 30-го червня ц. р. перед двома підкомісіями Комісії Міжнародних Взаємин Палати Репрезентантів Конгресу ЗСА відбулися переслухування в справі релігійних переслідувань в СССР, у зв'язку із відповідною резолюцією, яку вніс у Конгресі репр. Джон Бюкенен із Алабами.

Під час переслухань 24-го червня складав свідчення знавець релігійних справ в СССР проф. Богдан Боцюрків із Карлтонського університету в Оттаві, який дав обширний огляд рухів релігійного спротиву (дисидентства) в Совєтському Союзі, що їх викликали грубі порушення владою законних прав віруючих, і безпринципова пасивність а то й коляборація з владою офіційних провідників деяких релігійних груп в час совєтського переслідування цих релігійних груп. Обширний елаборат на цю тему, який на запрошення підкомісій виготовив проф. Боцюрків, буде опублікований враз із його свідченнями у протоколі переслухань. До цих свідчень, в яких багато уваги присвячено фактам совєтського переслідування Церкви й релігії в Україні, буде долучений текст недавнього меморіялу українського католицького єпископату Канади до прем'єр-міністра П. Е. Трудо про долю Української Греко-Католицької Церкви в УССР із відповідною документацією. Заходами вашінгтонської організації „Гюмен Райтс Рісерч" [illegible] лу переслухань додано теж збірку документів про переслідування совєтською владою о. Василя Романюка.

Н. Н.

В Кергонксоні засновано...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

клала старань для заснування Кредитової Кооперативи „Самопомочі".

Після підготовчої праці Управи Відділу під головуванням інж. Е. Смішкевича відбулися 6-го липня 1976 р. збори, на яких був приявний представник Ліґи Кредитових Кооператив з Олбані, Н. И., Давид Ж. Леско. Вислухавши його інформацій, сім спонзорів: Григорій Мокляк, інж. Еміль Смішкевич, Ольга Савчук, Йосип Ґаландюк, Микола Василик, Данило Слободян та д-р Володимир Ленець підписали прохання про дозвіл на заснування Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч" в Кергонксоні. Тоді теж устійнено склад Управи, до якої ввійшли: інж. Еміль Смішкевич — президент, д-р Володимир Ленець — заступник, Йосип Ґаландюк — касир, Ольга Денисенко — секретар і Микола Оприско — член Управи. До складу Кредитового Комітету намічено Григорія Мокляка, як голову, Данила Слободяна, як секретаря, та Володимира Кваса, як члена, а до складу Контрольної Комісії ввійшли: Микола Василик — голова, Ольга Савчук — секретар і д-р Роман Олесницький — член. Управа новозаснованої Кредитівки повідомить членство у найближчому часі при місце і час її урядування.

Збори Світового Товариства Священиків ім. Ап. Андрія

У Філядельфії відбулися 4-го серпня 1976 р. загальні збори Світового Товариства українських католицьких священиків ім. св. Апостола Андрія при участі понад 40 священиків з Америки, Канади, Европи й Австралії. До соборної співаної Служби Божої в церкві Христа-Царя станули: о. д-р проф. І. Гриньох, о. І. Шевців, о. В. Андрушків, о. д-р І. Дацько, о. д-р М. Комар, о. Б. Смик, о. Л. Мудрий, о. Набережний, о. Б. Остапович, о. Ю. Ковальський і ін. Проповідь виголосив о. І. Шевців, співали питомці Духовної Семінарії св. Софії в Римі. Відспівано многоліття для Патріярха Иосифа. Відтак відправлено панахиду за пок. Владику Василя Гопка в ЧСР і померлих священиків, членів Т-ва. В залі церкви Христа-Царя відкрив збори о. І. Шевців. До президії ввійшли: голова о. д-р Б. Волошин, секретар о. Л. Мудрий, члени: о. д-р І. Нагаєвський, о. Б. Остапович, як почесний член — о. митрат П. Хомин. Привіт від Блаженнішого Патріярха Иосифа І. прочитав о. Б. Смик. З усними привітами виступили: д-р М. Лабунька від УПСО, та „Обнови", д-р Х. Навроцький від Крайового Т-ва за патріярх. устрій ПУКЦ в ЗСА. Протокол з попередніх зборів у Римі в 1975 р. прочитав о. крилошанин Б. Смик. Обширний звіт з діяльности Світової Управи Т-ва св. ап. Андрія подав голова о. І. Шевців. Звіт про Канадську область Т-ва подав о. д-р М. Комар, про Американську область — о. крил. В. Андрушків, про Европейську область — о. д-р І. Кіт. Подано інформації про Південну Америку.

Після дискусії ухвалено абсолюторію уступаючій управі. Нову управу Світового Т-ва священиків ім. св. ап. Андрія очолив о. д-р М. Комар з цілою управою Канадської области.

Обговорено низку актуальних проблем нашої ПУКЦ і наших священиків, схвалено резолюції, що будуть оприлюднені в черговому числі „Ниви". Після перекуски, що її приготовив господар зборів о. В. Головінський, історичну доповідь „До джерел помісности Церкви Київської Руси" виголосив о. д-р І. Гриньох. Відтак о. крил. Д. Бутринський виголосив доповідь „Роля Пресв. Євхаристії на Сході й Заході". Після оживлених дискусій закінчено збори молитвою.

Б.Б.

Успішні виступи у Вінніпеґу українського театру „Заграва" з Торонта

У днях 22, 23 і 24-го липня ц. р. у модерній залі Манітобського Театрального Центру у Вінніпеґу, театр „Заграва" з Торонта з повним успіхом відограв три вистави - комедії М. Гоголя „Сватання", виступаючи як учасник Всеканадського Фестивалю Асоціяції Багатокультурних Театрів Канади при фінансовій допомозі Державного Секретаріяту в Оттаві і Провінційного Уряду Манітоби.

До участи в цьому багатокультурному Фестивалі запрошено 7 найкращих театрів Канади, які репрезентували національні групи: українців, чехів, югослав'ян, еспанців, негрів та інших, які відограли п'єси своїх національних драматургів в перекладах на англійську мову, а українська і еспанська групи виступили з п'єсами в своїх рідних мовах.

З нагоди цього виступу театру „Заграва" у Вінніпеґу, Вінніпеґський Відділ КУК у співпраці з Централею КУК влаштували скромне прийняття для членів ансамблю та запрошених представників спонзоруючої асоціяції і урядових установ з Оттави і Вінніпеґу. Гостей привітали від Централі КУК президент д-р С. Радчук і екзекутивний директор д-р С. Яр. Кальба, а від Відділу КУК о. диякон М. Трач. Від „Заграви" забирали слово режисер Ю. Бельський і адміністратор театру В. Довганюк.

В доказ признання за місію, яку сповняє театр „Заграва" для збереження української культури і мови в Канаді, кожний член ансамблю одержав в дарунок від Централі КУК альбом „Тарас Шевченко — Образотворчий Мистець".

Комітет Українців Канади Централя

Наша історія. „Енциклопедія Бріташка" і катедра ім. М. Грушевськоого в Гарварді

(Порядком обговорення)

В спеціяльному додатку до „Свободи" з 21-го травня ц. р. — „Український Гарвард" — появилась нотатка п. н. „Енциклопедія Бріташка", яка починається ствердженням: „Відомо, що „Енциклопедія Бріташка" в минулорічнім своїм виданні неправильно та зі шкодою для нас подала ряд інформацій про Україну, викликаючи тим негативну реакцію..."

Не згадуючи про те, що на тему невірних інформацій в „Брітаніці" ще в 1974 році писав проф. Зіновій Мельник (його переписка з редакцією друкувалась у „Віклі" з 20-го липня 1974 р., і що з початком цього року на цю ж тему писав проф. Степан Горак („Свобода" з 17-го березня ц. р.), невідомий автор згаданої нотатки не подає, на жаль, всієї сумної правди про це 15-те видання „Брітаніки" з 1974 року; він чомусь промовчує факт, що в цій престижевій енциклопедії Україна не має зовсім власної історії!

Правда, на початку статті „Українська Совєтська Республіка" в 18-му томі т. зв. Макропедії,[1] писаної невідомим совєтським автором (Іван. А. Єрофєєв), на одній неповній шпальті, є дуже скупенькі вістки з історії України, пересіяні такими інформаціями, як напр., „українська нація продовжувала формуватись в 14 / 15 сторіччях..." або, напр., „визвольна війна, ведена в рр. 1648-54 Богданом Хмельницьким... привела у висліді до возз'єднання (ре-юніон) України з Росією згідно з рішенням Переяславської Ради..." (стор. 833 т. 18), але там же при кінці шпальти читаємо таке багатомовне речення: „Про історію гляди: Росія і Совєтський Союз — Історія".

Керуючись тією вказівкою, відкриваємо том 16-ий, де знаходимо обширну, п'ятдесятсторінкову (ст. 39-89) статтю, писану 4-ма американськими професорами (Едвард Люї Кінан і покійний Мерле Фейнсод з Гарварду, Марк Раєф з Колюмбії і Роберт В. Даніелс з Вермонтського університету та відомим англійським істориком Росії Сетон-Ватсоном з Лондону. Стаття починається виясненням редакції „Брітаніки" такого змісту: хоча термін Росія правильно відноситься до імперії, яка займала приблизно територію теперішнього Совєтського Союзу в 18, 19 і 20 сторіччях „проте наголовок цієї статті вживається дуже свобідно для опису (історії) европейської частини Сов. Союзу від найдавніших часів..."

Не зважаючи на те, що це очевидний анахронізм уживати термін „Росія", що його впровадив Петро І-ий після Полтави, або термін „Совєтський Союз", впроваджений Леніном щойно в 1922 р., до „найдавніших часів", коли тих термінів не знали, редактори „Брітаніки" прогрішились також щодо „европейської частини", про що дещо нижче.

Обговорювана стаття складається з 5-ох нерівних величиною і науковою вартістю частин в такому хронологічному порядку — „І. Від початків до прибл. 1700" (стор.39-49) авторства Е. Л. Кінана, — „ІІ. 18-те сторіччя" (ст. 49-57) авторства М. Раєффа, — „ІІІ. Росія від 1801 до 1917" (ст. 57-68), написана проф. Сетон-Ватсоном, — „ІУ. СССР від 1917 до 1939" (ст. 68-78) авторства Р. Даніельса і „У. СССР від 1939" (ст. 78-88) покійного М. Фейнсода, доведена до 1969 р.

Аналіза цілої статті друкується в „Юкрейнієн Квортерлі", випуск ч. 1,76 і в „Кенедієн Славонік Пейперс" (авторства проф. Ст. Горака), а тут займемось виключно першою частиною „від початків до приблизно 1700", бо в цій частині є найбільше вільних і невільних огріхів.

„Брітаніка" і схема М. Грушевського з 1904 року

Коли зважити, що із названих поіменно (в нотатці, згаданій на початку) „молодих наукових співробітників УНІГУ три спеціялізуються в мові та літературі, а тільки один (Франко Сисин) є кандидатом на ступінь доктора в ділянці історії, виринає природне питання, чи той молодий докторант переаналізував ґрунтовно обговорювану статтю, і чи редактори „Брітаніки" приймуть його критику, коли дотепер вони ігнорували критичні завваги професорів З. Мельника, Ст. Горака та інших. Чому справою історії України в енциклопедії не зайнялась ціла інституція, тобто каедра ім. Грушевського на чолі з проф. Пріцаком?!

Редакція „Брітаніки" очевидно ігнорує „звичайну схему" покійного проф. М. Грушевського, опубліковану в „Слов'янській енциклопедії", виданій імперіяльною Академією Наук в Ст. Петербурзі з1904 р., змішуючи в одній статті історію України-Руси та Московщини-Росії, нібито з метою подати разом історію „европейської частини" відновленої під ширмою СССР російської імперії.

Коли однак заглянемо до 6-го тому т. зв. Мікропедії, то переконаємось, що історія неіснуючої вже від половини ХУІ сторіччя Лівонії є там подана на сторінках 278-9, дарма, що ця частина Прибалтики тепер становить також „европейську частину" Совєтського Союзу, як совєтські республіки Латвії, Естонії та Литви. Чому така „дискримінація" в трактуванні історії України та неіснуючої від 1561-го року Лівонії?!

Дух сл. п. Михайла Грушевського десь у засвітах дивується, чому його „звичайна схема", яку прийняло навіть чимало істориків Росії (напр. Александр Є. Пресняков), після 70-ох років не знайшла апробати ані в редакторів „Брітаніки", ані в автора, який написав про історію східньої Европи „від початків до прибл. 1700", і чому катедра історії України, яка носить гордо його ім'я, дотепер нічого не говорить про те, що той автор написав.

У першій частині обговорюваної статті автор згадує про гунів, аварів, ґотів і мадярів, які між ІУ і ІХ сторіччями перекочувались почерез „трикутник, що його формують ріки Кама і Волга", але зовсім не згадує, напр., скитів (про яких писав грецький історик Геродот), ані про антів, які заселювали територію України-Руси. Він пише (ст. 39), що „від прибл. року 770 до прибл. 830 року купецькі дослідники почали інтенсивну пенетрацію району Волги", — але нічого не говорить про ділові контакти Руси з Візантією вже в половині ІХ ст., про які згадують візантійські джерела, подаючи 839-ий і 860-ий роки. Пишучи про знахідки якихось „східніх монет" (орієнтал коінс) в східній Европі, він не згадує про те, що на території України знайдено тисячу сто римських монет, про що появилась документальна праця М. Брайчевського.[2]

Автор твердить, що в половині ІХ ст. постав „новий центр близько Рязані", і що нібито „той волго-руський ханат можна вважати першим прямим політичним попередником Київської Руси" (ст. 40), що є цілковитою новістю для кожного, хто дещо ознайомлений з творами Грушевського, Полонської-Василенко, Брайчевського чи навіть з працями російських істориків, з яких ніодин не висував подібного твердження про те, що якийсь „волго-руський ханат" — це „прямий політичний попередник Київської Руси".

При кінці ст. 41-ої автор висуває твердження, що „ніодної з реґіональних (чи, пізніше, національних) культур не можна вважати спадкоємцем Києва, хоч всі вони спільно ділять спадщину". Це твердження доволі дивно перегукується з офіційною версією російсько-совєтських істориків, яку відомий історик Б. Греков в своїй книзі „Київська Русь"[3] так з'ясував: „історія старинної Руси — це не була історія самої тільки України, ані Білорусі, ані теж Великоросії. Це була історія держави, яка дала змогу всім трьом дозрівати і здобувати силу".

Галичина і Волинь — „етнічно відмінні?"

В окремому підрозділі на ст. 42-ій автор дає перегляд історії таких окремих „руських земель" (наголовок цього підрозділу), як „Новгород", який „проголосив свою незалежність від княжої влади (1136)", а далі „Північний захід" (Смоленськ, Полоцьк, Туров, Пинськ), що ним оволоділи князі литовські, князівство яких у 1385 році з'єдналось з королівством Польщі, „Північний схід" (район між ріками Ока і Волга, що згодом став осередком великого князівства московського) і врешті „Південний захід" — землі Галичини і Волині.

В першому реченні про цей „південний захід" автор твердить, що „землі Галичини і Волині завжди були етнічно і економічно відмінні від справжнього київського району..." Він не подає, на яких саме історичних джерелах опирає це далекойдуче твердження, а серед книг, наведених в бібліографії (ст. 88), трудно знайти якогонебудь іншого історика, який висував би подібне твердження. Навпаки, в поданій в бібліографії праці Н. Рязановського „Історія Росії" читаємо на стор. 98 таке речення: „Культура Волині і Галичини становили інтеґральну частину Київської культури..." А і сам автор твердить (на ст. 44-ій), що „Київські традиції в основному продовжувались... (напр. в галицькій літературі, новгородському ікономалярстві, суздальській архітектурі)..."

Яким чином „завжди етнічно відмінні" землі Галичини-Волині (ст. 42) могли „продовжувати київські традиції" в літературі (ст. 44), та чому автор пише тільки про традиції київського ікономалярства в „Новгороді", але не згадує зовсім про такі ж традиції в Галичині і Волині — це загадка, над якою слід було б призадуматись.

Висновки

Можна було б продовжувати перелік дальших помилок і неочікуваних тверджень, яких на дальших сторінках є ще чимало, але й дотепер сказаного мабуть досить, щоби ствердити, що історія східньо-европейського комплексу „від початків до 1700", подана на вісьмох двошпальтових сторінках, є такою дивною мішаниною, що читачеві починає голова крутитись; щоби це як слід зрозуміти, треба таки самому потрудитись і прочитати все, що там написано, та порівняти з іншими творами, наведеними в бібліографії на ст. 88-ій, щодо якої слід сказати, що серед там перерахованих праць читач не знайде прізвища ніодного українського історика (навіть Грушевського), дарма, що серед поважних праць Ключевського, Вернадського, Преснякова й інших там наводиться також таку півісторичну, а півфантастичну працю, як „Ікона і сокира" Джеймса Біллінгтона.

Здається, що українська громадськість, яка цікавиться „Брітанікою", повинна нарешті почути авторитетні слова критики (позитивної, чи неґативної) з катедри ім. Грушевського на теми нашої історії в 15-му виданні престижевої „Енциклопедії Брітаніка", а не лиш заколисування цієї громадськости коротенькою нотаткою про труди і успіхи чотирьох „молодих наукових співробітників УНІГУ".

Примітки

1. Тридцять-томове видання нової „Брітаніки" складається з: а) одного тому вступного, названого „Пропедія"; б) 10-ох томів т. зв. „Мікропедія"; та в) 19 томів т. зв. „Макропедія"; вістки про Україну розсіяні в „Мікро-" і „Макро-" педії, а інформації про авторів подані в окремому списку.

2. М. Ю. Брайчевський: „Римська монета на території України"; видавництво Академії Наук Української ССР, Київ — 1959, стор. 243, з англ. резюме і 9 сторін таблиць з описом кожної знайденої монети.

3. Б. Греков: „Кієв Русь" — англійське видання видавництва чужомовної літератури в Москві — 1959; 684 сторінки — цитата зі стор. 12-ої.

Пам'яті проф. Миколи Величківського

І знов українська вільна наука в діяспорі понесла болючу втрату. 17-го липня ц. р в Ірвінгтоні, Н. Дж. відійшов у вічність український визначний науковець проф. Микола Іванович Величківський. Покійний проф. Микола Величківський народився 1-го лютого 1882 р. в місті Житомирі, колишньої Київської губ. у священичій родині. По закінченні духовної семінарії, він вписався до Київського Комерційного Інституту, де в 1914 р. щасливо закінчив студії. Його найбільше цікавили предмети в галузі сільського господарства та статистики. Покійний був професором і завідуючим катедрою сільсько-господарських наук у Кам'янець-Подільському Сільсько-Господарському Інституті, а також професором і завідуючим катедрою статистики в Луганському Кооперативному Інституті, також був професором сільсько-господарських наук в Житомирському Інституті Технічних Культур.

Від 1934-1937 рр. св. п. проф. Микола Величківський працював поза межами рідної України в російських високих школах, де він був професором і завідуючим катедрою сільсько-господарських наук в Птахопромисловому Інституті на Вороніжчині, а опісля професором і завідуючим катедрою організації сільського господарства в Новочеркаському Сільсько-Господарському Інституті й одночасно професором у Ростовському університеті.

Знов же від 1941-1943 рр. св. п. проф. Микола Величківський був професором Київського університету і ректором Київського Політехнічного Інституту. Покійний також був директором Наукового Інституту Економіки, Статистики і Географії при Українській Академії Наук в Києві. На еміграції від 1945-1950 рр. св. п. проф. Микола Величківський був професором сільсько-господарських наук і статистики в Українській Економічній Високій Школі в Мюнхені (Німеччина), а також був членом УВАН і НТШ у ЗСА.

Треба відмітити, що св. п. проф. Микола Величківський має багато публікованих наукових праць. До головніших із них належать: „Річки Білоцерківщини і їх економічне значення в народному господарстві Округи" (1927); „Сільсько-господарська статистика" (1928); „Сільське господарство України і колоніяльна політика Росії" (1957); „Загальний огляд сучасного економічного стану головних демократичних країн вільного світу" (1954); „Важкий стан українського селянина" (1954); „Сучасний стан скотарства в Україні" (1954); „Заробітна платня сільсько-господарських робітників в Україні за часів московсько-совєтської окупації" (1954); „До питання сучасної кризи в сільському господарстві України" (1955); „До питання майбутньої аграрної реформи в Україні" (1956); „Совєтські експерименти" (1962); „Занепад сільсько-господарського виробництва в поневоленій Україні" (1963); „Ліквідація селянського присадибного господарства за комуністичної системи, як засіб закріпачення селянства" (1958); „Сучасний стан народного господарства в СССР на річницю 50-річчя революції" (1969) і „Новий етап колгоспної системи" (1971).

Покійний проф. Микола Величківський був не тільки науковцем у галузі сільсько-господарських наук, але він також був політиком і досить популярною особою в Україні, а тому в 1941 р., коли була спроба створити Самостійну Українську Державу, то на становище голови, цебто президента Всеукраїнської Національної Ради покликано, власне пок. проф. Миколу Величківського, що свідчить про його великий авторитет і популярність на рідних землях України.

Також тут на американській землі, почавши від 1954 р. св. п. проф. Микола Величківський видав науково-популярний журнал „Український Господарник", де я мав щастя співпрацювати з св. п. проф. Миколою Величківським, але з браку відповідних матеріяльних засобів цей, так конче потрібний для нашої науки журнал у 1971 р. перестав друкуватися. Тож треба признати, що св. п. проф. Микола Величківський, видаючи цей так цінний господарський журнал дав дуже багато вкладу в українську вільну науку на чужині, а головне те, що покійний професор не заламався духово, як деякі інші, але скільки міг стільки старався працювати для української науки поза межами України.

Проф. д-р М. Біда

ТАРЗАН, Ч. 7505. Священик розказує

Моя жінка, Джейн, і я, Тарзан, врятували вашого пса з пастки... Вона тоді завела нас сюди...
Я є отець Йосип і дякую вам за врятування Леді...
Ми вже живемо тут шість місяців, стараючись опікуватися двома племенами...
Одно з них мирне, а друге поганське і войовниче...
Коли я почав мати вплив на перше, то розбудив почуття обурення та ненависти серед другого племени!